BUDOWNICZY

ZESZYT 7
LIPIEC 1935

ROCZNIK VII LIPIEC 1935 ZESZYT 7

BUDOWNICZY

ORGAN ZWIĄZKU STOWARZYSZEN SAMODZIELNYCH BUDOWNICZYCH I KIEROWNIKÓW BUDOWY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ Z. z

Adres Administracji:
Katowice, Pocztowa 16. Tel. 343-65

Cena egzemplarza 1 zł.
Abon. półrocznie 6 zł.
„ rocznie 10 zł.

Adres Redakcji:
Lwów, Sykstuska 38. Tel. 205-43

Inż. JAN WIDUCH
Prezes
Związku Stowarzyszeń Samodzielnych
Budowniczych i Kierow. Budowy R.P.
Katowice

Dążenie do poprawy

W ostatnim artykule (Uczciwość Przetargowa) podkreśliłem, że do uzdrowienia przemysłu budowlanego, potrzebne jest najsamprzód uzdrowienie samego siebie. Jeżeli my budowniczowie podtrzymamy tę zasadę i będziemy się jej trzymali, przyniesie ona niewątpliwie skutki, nastąpi powoli poprawa, powróci zrozumienie i zaufanie u zleceniodawców, władz itd.

Wiadomo wszystkim, że w obecnych czasach kryzysowych przy wszelkich przetargach, już z zasady najtańsza oferta odgrywa najgłówniejszą rolę. Tylko ta najtańsza oferta wchodzi w rachubę przy oddaniu robót u zleceniodawcy. Zleceniodawca nie rozpatruje bliżej, czy ta najtańsza oferta jest realna, nie zastanawia się nad tem, czy ten najniższy oferent kalkulował rzetelnie, czy on uwzględnił w swoich cenach wszelkie koszta socjalne, podatki, koszta własne itd. (wynoszą te wszelkie koszta obecnie 26% całej budowy) i czy najtańszy oferent będzie wstanie wywiązać się z zobowiązań wobec swoich dostawców, rzemieślników itd. Ta przyjęta wygodna zasada „najtańszego“ zakorzeniła się tak dalece, że nawet urzędnicy na poważnych stanowiskach, święcie w nią wierzą i nią operują. Gdy się poniekąd zwraca uwagę na to błędne i szkodliwe postępowanie, otrzymuje się odpowiedź: „pan chce za dużo zarobić, według naszych przepisów musi być najtańsza oferta uwzględniona“. — Ci którzy trzymają się tej zasady, nie widzą co się dzieje po dziś dzień w życiu gospodarczem, i oni stają się nieświadomie szkodnikami tego życia gospodarczego.

Okazuje się coraz wyraźniej, że przez ten system postępowania powiększa się z dnia na dzień ilość zbankrutowanych przedsiębiorstw, dostawców, rzemieślników, powiększają się z roku na rok nieściągalne podatki państwowe i rosną do nieskończoności, chorują coraz to ciężej nasze instytucje społeczne, a zdrowe życie gospodarcze zamiera. Ten żer społeczeństwa, bo tak to można śmiało nazwać, staje się coraz to groźniejszy tem więcej, że pociąga on w końcu powoli w ruinę i te zdrowe przedsiębiorstwa, które są narazie silne i które wywiązują się punktualnie z wszelkich zobowiązań. Jeżeli pójdziemy w tym tempie tak dalej, zmarnuje się całą gospodarkę życiową, zabraknie w końcu rzetelnych podatników, i powstaną nieobliczalne szkody dla społeczeństwa. Możemy sobie tę zdrową zasadę uświadomić, że każde przedsiębiorstwo, które pracuje świadomie czy nieświadomie, poniżej własnych kosztów, jest szkodnikiem nietylko swoim własnym. ale i szkodnikiem całego społeczeństwa.

Przy zagadnieniach, jak inwestycje powinne być finansowane, wypowiedział niedawno Naczelny Dyrektor banku Polskiego Dr. Leon Barański następujące znamienne słowa: „Nie uważam, aby dzisiaj możliwe były inwestycje w przemyśle prywatnym, gdyż uzasadnione byłyby one jedynie wtedy, gdyby istniała duża opłacalność produkcji, której niestety dziś niema. Inwestowanie bez tej zasadniczej przesłanki doprowadziłoby przedsiębiorstwa jedynie do ruiny. Natomiast akcja inwestycyjna o charakterze publicznym da właśnie możność zarabiania dla przedsiębiorstw i tym sposobem doprowadzi do uzdrowienia warsztatów. Uważam zatem za błędne dochodzenie do tej sprawy pod kątem widzenia. ażeby przedsiębiorca przy robotach inwestycyjnych pozbawiony był należytego zarobku lub nawet pracował ze stratą, co się dzieje dzisiaj niestety z uwagi licytowania się wdół z cenami robót przy przetargach i dostawach. Przywrócenie rentowności przedsiębiorstw leży bowiem bezwzględnie w płaszczyźnie uzdrowienia życia gospodarczego Polski”.

Te wypowiedziane słowa Naczelnego Dyrektora Banku Polskiego są szczerą prawdą i powinne być miarodajnym wskaźnikiem u zleceniodawców przy przydzielaniu robót przetargowych. Tak samo winni sobie wszyscy przedsiębiorcy i kupcy te słowa zapisać w pamięci, zamiast bezcelowo narzekać na wielkie ciężary społeczne, podatki itd. Ci którzy najwięcej narzekają w zasadzie najczęściej uchylają się od ponoszenia ciężarów społecznych i ich w kalkulacji cen nie uwzględniają. Właśnie ci powodują ruinę życia gospodarczego. Wszelkie podatki i opłaty są niezbędnie potrzebne dla utrzymania Państwa. Państwo daje nam zato bezpieczeństwo i reguluje życie gospodarcze. Przydzielanie robót najtańszemu jest to bezwzględna i wygodna zasada i powinna ona zupełnie upaść na skutek zarządzenia władz i wydania nowych przepisów przetargowych.

Gdybyśmy przy rozpisywaniu posad urzędniczych zastosowali te same zasady co przy przetargach robót i dostaw, że przydzielenie posady nastąpić by miało tylko najtańszemu konkurentowi, to co by się stało?

To samo co się dzieje po dziś dzień w przemyśle budowlanym, w krótkich słowach: ruina gospodarcza. Przy rozpisaniu konkursu na posadę urzędnika podaje się warunki, jak stopień urzędniczy, wysokość pensji, żąda się świadectw, kwalifikacji it. d. Potem wybiera się według zdolności i kwalifikacji tego najlepszego. Po tej samej linji powinien zleceniodawca pójść przy przetargach. Powinien on posiadać miarodajny wskaźnik do przydzielenia robót czy dostaw. Niestety istnieje i stosuje się po dziś dzień tylko ten lekki, dogodny system „najtańszego", na którym opiera się nierzetelność, oszustwo, korupcja, ruina innych gałęzi przemysłu i zanik podatników, jednem słowem ruina życia gospodarczego. Instytucje, czy to państwowe czy samorządowe, przystępują dzisiaj do przetargu w ten sposób, że wykonuje się projekt i przesyła go się do przedsiębiorcy celem wypracowania oferty.—Ten zwyczaj jest najwygodniejszy i dosyć szeroko stosowany, albo najwyżej sporządza się obliczenie mas i na mocy tych danych przystępuje się do rozpisania przetargu, i potem oddaje się roboty czy dostawy według zwyczaju — najniższemu.

W komisjach budowlanych samorządu zasiadają przeważnie ludzie, którzy często pojęcia o wykonaniu robót budowlanych nie mają i przy rozstrzyganiu kierują się z nieświadomości bądź to względami osobistemi, bądź też tylko względami „najtańszego". Do tych ważnych komisyj powinni być powoływani fachowcy, osoby z praktyką, które zdolne są wszystkie zasadnicze rzeczy, czy to pod względem fachowości, czy też pod względem fachowo-gospodarczem dokładnie sobie uświadomić. Wszelkie względy osobiste, czy względy znajomości, czy partyjne, nie powinny tu wchodzić w grę. Każda instytucja czy to samorządowa, czy to państwowa powinna przed przystąpieniem do przetargu posiadać dokładny obraz kosztów budowy, i to przez dokładne wypracowanie własnego kosztorysu. Do wypracowania tych kosztorysów powinni być pociągani tylko fachowcy z długoletnią praktyką, którzy posiadają doświadczenie i są w stanie rzetelnie analizować ceny jednostkowe, według cen rynkowych i płac taryfowych. uwzględniając wszelkie procenta opłat socjalnych itd., z dodaniem małego procentu zarobku dla przedsiębiorcy. W ten sposób powstaje dokładny obraz kosztów budowy, który na rzetelnych podstawach ujęty winien służyć jako wskaźnik miarodajny na prze, targach. Wtedy otrzyma każdy urząd dokładny obraz, który przedsiębiorca kalkulował rzetelnie i będzie mógł pominąć te oszukańcze firmy, które oferują na to ażeby roboty otrzymać i następnie oszukać bądź to robotnika i dostawcę, bądź też zleceniodawcę, i które w ten sposób pociągają pokrewny przemysł w ruinę.

Instytucje rządowe i samorządowe, jak również i więksi zleceniodawcy muszą posiadać ścisłą, niezbitą możność ocenienia oferującego pod względem fachowości i rzetelności i dopiero wtedy powróci polepszenie w tej dziedzinie.

Do poprawy położenia gospodarczego powinniśmy wszyscy, czy to przedsiębiorca, czy to urzędnik — dążyć, gdyż wyjdzie to tylko na korzyść wszystkich. Jeżeli wszycy będziemy budowali tylko na zasadach i podstawach zdrowych, rzetelnych i realnych przyczynimy się do rozbudowy silnego Państwa, do rozwoju gospodarczego, a co zatem idzie do zmniejszenia bezrobocia.

Jak bronić się przeciwko bezprawnym orzeczeniom i praktykom Ubezpieczalni ?

Po tym tytułem umieszcza I. K. C. bardzo ciekawy artykuł — na którego treść — ze względu, że wkracza w nasze, prawie codzienne życie — chcemy zwrócić uwagę.

Ubezpieczalnie w zastosowaniu nowej ustawy o ubezpieczeniu społecznem nakładają na ubezpieczonych płatników cały szereg ciężarów, wywołujących szereg narzekań i utyskiwań. Ustawa scaleniowa nie uregulowała jednak wogóle toku instancji i sposobu obrony płatnika i ubezpieczonego przeciwko orzeczeniom i zarządzeniom Ubezpieczalni. Ustawa przewiduje utworzenie **specjalnych organów**, które spory te mają rozstrzygnąć — ustrój tych organów i postępowanie przed niemi ma określić osobna ustawa, która dotychchas jeszcze nie wyszła. Chwilowo, aż do czasu jej wyjścia obowiązują te same przepisy i ustawy jakie istniały przed wejściem w życie ustawy scaleniowej.

Obowiązkowi ubezpieczenia podlegają w naszym zawodzie wszyscy zatrudnieni u nas pracownicy — tak umysłowi, jak i fizyczni.

Tu sprawa jest zupełnie jasna.

Wysokość optat: Ubezpieczalnia winna w myśl wyraźnego przepisu Min. Op. Społ. — zawiadomić pracodawcę, bądź osobnem pismem lub rachunkiem, bądź też potwierdzeniem na wykazie — zgodność obliczenia dokonanego przez pracodawcę w nadesłanych przez niego deklaracjach — o ustaleniu wysokości wkładek.

Od takiego ustalenia, względnie rachunku przysługuje — **prawo wniesienia reklamacji** w przeciągu dni trzydziestu do Ubezpieczalni Społecznej, Ubezpieczalnia winna taką reklamację natychmiast załatwić i sprostować nakaz zapłaty, czy rachunek, o ile reklamacja jest uzasadniona.

Jeśli Ubezpieczalnia odmawia żądaniu sprostowania składek, lub też nie przychyla się całkowicie do reklamacji, wówczas winna wydać pisemnie orzeczenie z pouczeniem o środkach prawnych i uzasadnieniem. Od tego orzeczenia stronie przysługuje prawo wniesienia odwołania do Zarządu Miejskiego w miejscowościach wydzielonych z powiatu — a w miejscowościach nie wydzielonych do Wydziału Powiatowego za pośrednictwem Ubezpieczalni. Dalszą instancją będzie tu Urząd Wojewódzki, którego decyzję można znowu zaskarżyć do Najwyższego Trybunału Administracyjnego.

Sprawa przyznania świadczeń, względnie ich odmowa, ma też nastąpić **na piśmie w formie orzeczenia Dyrektora Ubezpieczalni**. Przeciwko tej decyzji można wnieść również odwołanie **do Komisji Rozjemczej Ubezpieczalni Społ.** w przeciągu dni trzydziestu, następnie zaś od decyzji Komisji Rozjemczej odwołanie do Zarządu Miejskiego — czy Wydziału Powiatowego — względnie w II instancji do Urzędu Wojew. i wyżej.

Najprzykrzejszą sprawą, najbardziej dającą się we znaki jest sprawa **ściągania składek** i połączonych z tem czynności egzekucyjnych i te czynności wywołują największe zażalenia i utyskiwania. Ubezpieczalni Społecznej przysługuje przywilej ściągania składek trybem egzekucji administracyjnej. Wprawdzie Ubezpieczalnia może w myśl ustawy korzystać także z trybu egzekucji sądowej, a więc wszczynać egzekucję przez właściwego komornika sądowego, z reguły jednak Ubezpieczalnia nie posługuje się tym drugim sposobem egzekucji, albowiem podlega on ścisłej kontroli i nadzorowi sądu, któremu Ubezpieczalnie niechętnie się poddaje. Egzekucja zostaje tedy skierowaną na drogę administracyjną, a prowadzi ją urząd skarbowy.

Jakkolwiek możność obrony płatnika przed bezprawną czynnością egzekucyjną w postępowaniu przed urzędem skarbowym jest bardzo ograniczona, to jednakże i tutaj wprawdzie z wielkimi trudnościami — istnieją środki prawne, pozwalające wystąpić przeciwko niewłaściwym praktykom Ubezpieczalni.

Podstawą egzekucji zarządzonej przez Ubezpieczalnię za pośrednictwem urzędu skarbowego, jest tytuł wykonawczy, a więc orzeczenie, wykaz zaległości, nakaz płatniczy, zaopatrzone przez Ubezpieczalnię zaświadczeniem, stwierdzającem ich wykonalność, oraz wniosek Ubezpieczalni Społecznej o wszczęcie egzekucji.

Na skutek takiego wniosku urząd skarbowy podejmuje pierwszą czynność egzekucyjną, a mianowicie **upomina** pisemnie zobowiązanego do uiszczenia należności w przeciągu 9 dni pod zagrożeniem egzekucji (w formie znanych ogólnie „żółtych kartek").

Już od takiego upomnienia, a także od dalszych decyzji urzędu skarbowego (jak np. zajęcie ruchomości), przysługuje płatnikowi prawo wniesienia odwołania do Izby Skarbowej za pośrednictwem urzędu skarbowego, które to odwołanie może być oparte na jednej z okoliczności uzasadniających umorzenie egzekucji (a więc że np. Ubezpieczalnia nie wydała i nie doręczyła zobowiązanemu nakazu płatniczego, że cała należność została zapłacona itd.).

Równocześnie z takiem odwołaniem można połączyć wniosek o zawieszenie kroków egzekucyjnych aż do załatwienia odwołania, które urząd skarbowy winien załatwić przychylnie, o ile odwołanie wydaje się być uzasadnione, przyczem urząd może zażądać odpowiedniego zabezpieczenia (kaucji). Odwołanie należy wnieść w przeciągu dni 14.

Należy przytem podkreślić, że na każde niezgodne z przepisami postępowanie organu egzekucyjnego (organu dokonywującego zajęcie, urzędnika egzekucyjnego w urzędzie skarbowym) można wnieść do urzędu skarbowego w terminie dni 8 zażalenie, a urząd może w tych przypadkach wstrzymać tymczasowo egzekucję.

Jeżeli strona pragnie uzyskać odroczenie płatności lub rozłożenie na raty zaległych składek, które od niej egzekucyjnie się ściąga, powinna wnieść do urzędu skarbowego (ewentualnie do Ubezpieczalni) odpowiednie podanie.

Urząd skarbowy podanie to odsyła ze swoim wnioskiem Ubezpieczalni Społecznej, zaś aż do załatwienia prośby może wstrzymać (zawiesić) egzekucję.

Jeżeli w toku egzekucji okaże się, że bezwzględne ściągnięcie należności od płatnika spowoduje jego ruinę gospodarczą, urząd skarbowy po zbadaniu jego położenia może z urzędu lub na dotyczącą jego prośbę zawiesić egzekucję albo ją tymczasowo ograniczyć do kwoty, której ściągnięcie nie spowoduje ruiny płatnika albo też częściowo lub w całości uchylić zajęcie

Jeżeli przed rozpoczęciem egzekucji płatnik udowodni, że Ubezpieczalnia płatność mu odroczyła, rozłożyła na raty, że należność została zapłacona lub umorzona natenczas organ egzekucyjny winien zaniechać czynności egzekucyjnych.

Jeżeli strona na czas nie zawiadomiła urzędu skarbowego o powyższych okolicznościach, wskutek czego czynności egzekucyjne zostały rozpoczęte, wtedy koszty egzekucji ponosi dłużnik.

Jeśli natomiast zaszły powyżej wymienione okoliczności, a więc np. nastąpiła zapłata, albo rozłożenie

na raty, a mimo to Ubezpieczalnia żądała dokonania czynności egzekucyjnej, wtedy koszty egzekucji ponosi Ubezpieczalnia.

Jeżeli trzecia osoba twierdzi, że zajęte zostały jej ruchomości i zamierza domagać się zwolnienia z egzekucji tych rzeczy (tak zwane wyłączenie ruchomości), obowiązana jest przedstawić urzędowi skarbowemu, wszystkie swoje twierdzenia i zarzuty, a więc podać urzędowi na jakim tytule opiera własność swoich rzeczy, gdzie je nabyła, względnie od kogo je otrzymała itp. Urząd skarbowy. po zbadaniu zarzutów wyda w ciągu dni 14-tu odpowiednie zarządzenie. O ile owa osoba trzecia nie jest zadowolona z zarządzenia urzędu skarbowego, to jest jeśli urząd skarbowy nie zwolni zajętych ruchomości z pod egzekucji, przysługuje interesowanemu prawo wniesienia powództwa do sądu. W razie wytoczenia powództwa bez uprzedniego przedstawienia wszystkich zarzutów urzędowi skarbowemu, sąd nałoży na ową trzecią osobę koszty procesu nawet wtedy, gdyby proces wygrała.

W praktyce aż nadto często zachodzą wypadki, że skutkiem winy czy niedbalstwa odnośnego urzędnika Ubezpieczalni płatnik narażony jest na przykrości egzekucyjne i inne wielkie szkody moralne i materjalne.

Powstaje więc pytanie, czy pokrzywdzonemu płatnikowi — niezależnie od jego prawa obrony przeciwko bezprawnym czynnościom Ubezpieczalni, przy pomocy środków powyżej przedstawionych — przysługuje także regres odszkodowawczy przeciwko samej Ubezpieczalni — z tytułu wyrządzonej mu szkody.

I ta sprawa opiera się ogólną ustawę cywilną, względnie nowy kodeks zobowiązań na podstawie których Ubezpieczalnia odpowiada w pełni za szkody wyrządzone z winy swych organów.

W szczególności obowiązuje przepis, że kto powierza wykonanie czynności swemu podwładnemu, odpowiada trzeciej osobie za szkodę wyrządzoną z jego winy przy wykonywaniu czynności mu powierzonej.

Ubezpieczalnia więc odpowiada cywilnie, za szkody, wyrządzone przez jej podwładnych, a więc przez wszystkich jej urzędników i organa, przyczem odszkodowanie obejmuje nietylko stratę, jaką poszkodowany poniósł, ale i korzyść której mógł się spodziewać, gdyby mu szkody nie wyrządzono.

Nie braknie więc okazyj do wytaczania Ubezpieczalniom Społecznym powództw sądowych o zapłatę odszkodowania z winy jej urzędników, czy to będzie wdrożenie egzekucji bez tytułu, czy spóźnione kontowanie wpłaty gotówkowej, a w następstwie spowodowanie bezprawnych kroków egzekucyjnych, czy podwójne księgowanie, względnie wymierzanie składek itp. itp. — płatnik może wytoczyć proces odszkodowawczy, o zwrot zapłaconych sum lub wyrównanie strat, a niechybnie nie będzie mu trudno wykazać winę organów Ubezpieczalni.

Energiczne na należytych podstawach prawnych oparte wystąpienie rozżalonych i pokrzywdzonych płatników musi skłonić nasze ubezpieczalnie do zajęcia się sprawą gruntownej rewizji ich gospodarki i biurowości, operującej przecież obficie ściąganym groszem publicznym.

Sądzimy, że uwagi I.K.C. są dość ważne, by i nasi członkowie bliżej się z niemi zapoznali.

I. K. C. w czerwcu 1935.

Żelazo i stal

na Wystawie Budowlano-Mieszkaniowej B. G. K. w Warszawie

Wystawa Budowlano-Mieszkaniowa otwarta niedawno w Warszawie przy oficjalnym udziale rządu, zorganizowana została z polecenia Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów przez Bank Gospodarstwa Krajowego, jako instytucję finansującą budownictwo mieszkaniowe z funduszów publicznych. Powierzenie imprezy tej Bankowi Gospodarstwa Krajowego jest wyrazem dążeń do ścisłej koordynacji wszelkich dyspozycyj rządu w sprawach polityki budowlanej.

Celem wystawy jest danie impulsu do podniesienia poziomu technicznego i gospodarczego, a następnie estetycznego i kulturalnego budownictwa nowych osiedli oraz domów i mieszkań, wchodzących w ich skład. Stosownie do powyższych zamierzeń dano na wystawie przegląd wzorowych domów szeregowych i wolnostojących oraz wszystkich gałęzi przemysłu budowlanego i urządzono pokaz wytworów i materjałów wyłącznie krajowego pochodzenia, ilustrując szczegółowo i wyczerpująco postęp w ciągu lat ostatnich w tej dziedzinie.

Zobrazowaniem na wystawie bndowlanej B.G.K. szerokich możliwości stosowania stali w budownictwie zajęła się Poradnia Stosowania Żelaza Syndykatu Polskich Hut Żelaznych. Na zbiorowem stoisku „ŻELAZO i STAL w BUDOWNICTWIE" obejmującem zakres produkcji wszystkich naszych hut i zakładów

przetwórczych dano treściwy przegląd postępu, jaki dokonał ostatnio w poszczególnych dziedzinach zastosowanie stali w budownictwie.

W dziale **konstrukcyj stalowych** przedstawiono celowo stosowania stali w budownictwie mieszkaniowem stalowo-szkieletowem. Liczne modele i fotografje wykonanych budowli oraz modele połączeń konstrukcyjnych mają za zadanie naocznie przekonać zwiedzających o zaletach budownictwa stalowo-szkieletowego.

Uzupełnieniem działu konstrukcyj jest **spawanie.** Modele porównawcze połączeń nitowanych i spawanych wykazują lepsze przystosowanie konstrukcyj stalowych w budownictwie dzięki spawaniu. Pozatem pokazano tu elektrody produkcji naszych hut.

W dziale **blach,** potraktowanych dość obszernie ze względu na zastosowanie do krycia dachów, pokazano przedewszystkiem blachy żelazne ocynkowane, oraz faliste. Jako nowość produkcyjną wystawiono taśmę „SĘDZIMIR" o szerokości normalnego arkusza, lecz długości walcowanej do 200 m. Blachy białe cynowane ilustrują możliwość przystosowania ich do celów dekoracyjnych.

Rury stalowe pokazano na stoisku w przystosowaniu do budownictwa mieszkaniowego, jako rury gazowe wodociągowe, meblowe, kielichowe, lane odśrodkowe itd. Modele konstrukcyjne połączeń zespawane z rur mają świadczyć o przydatności przekrojów rurowych również do wykonania konstrukcyj budowlanych.

Jedną z nowych dziedzin produkcji krajowej w zakresie budownictwa wystawione na stoisku **okna i drzwi stalowe** z profilów walcowanych, które cieszą się — podobnie jak na Targach Poznańskich — dużem zainteresowaniem fachowców

Przykłady **siatek drucianych** zwyczajnych i jednolitych ilustrują zalety stosowania stali do ogrodzeń, do zbrojenia betonu, do szkieletów stalowych i t. d.

Uzupełnieniem całości stoiska „ŻELAZO i STAL w BUDOWNICTWIE" są **drut i gwoździe**, wśród których pokazano różne gatunki gwoździ i drutu produkowanych przez nasze huty.

Poza tymi eksponatami należy wymienić nowo produkowane w Polsce **stalowe ścianki szczelne,** których brak tak dotkliwie dawał się odczuwać w naszem budownictwie inżynierskiem.

Na wolnym terenie wystawiono model **konstrukcji stalowo — szkieletowej** w naturalnej skali **z pokazem różnorodnych wypełnień** szkieletu oraz konstrukcyj **stalowych stropów.** Nad całym terenem góruje wieża o konstrukcji stalowej z nawiniętą na niej taśmą „Sędzimir".

W całości żelazo i stal oraz ich zastosowanie w budownictwie reprezentowane jest na wystawie Budowlano — Mieszkaniowej B. G. K. bardzo poważnie. Pokaz ten niewątpliwie przyczyni się do zwiększenia zainteresowania stalą jako materjałem nietylko fachowców, ale i czynników decydujących w polityce budowlanej, realizując rzucone ogólne hasło „BUDUJ ZE STALI" — „KRYJCIE DACHY BLACHĄ OCYNKOWANĄ".

Wiadomości różne

Kurs techniczny obrony biernej preciwlotniczej.

W Katowicach urządził Inspektorat obrony przeciwlotniczej kurs obrony biernej dla inżynierów.

Uczestnicy-inżynierowie zatrudnieni w przemyśle i samorządzie w ilości około 120 — okazywali bardzo duże zainteresowanie tematami poruszonymi przez cały szereg prelegentów. Ze względu na to, że treść wykładów wydaną będzie w formie skryptów lub drukiem — wskazanem by było zapoznać szersze sfery naszych techników i budowniczych — poszczególnych ośrodków — o ileże - temat wkracza mocno w dział budowlany.

Również we Lwowie odbyło się w salach Kasyna i Koła literacko-artystycznego, zebranie dyskusyjne Stowarzyszenia Architektów Rzplitej Polskiej, na którem wiceprezes organizacji inż. arch. Marjan Kossakowski wygłosił odczyt p. t. „Schrony przeciwlotnicze i przeciwgazowe". Ożywiona dyskusja wywiązana po prelekcji wykazywała ważność tego tematu i konieczność większej popularyzacji zagadnienia. Stwierdzono, że budowa specjalnych schronów, wymagająca wielkiego nakładu pieniędzy, nie rozwiązuje sprawy zabezpieczenia całej ludności większych ośrodków miejskich. Zadanie to może spełnić jedynie przystosowanie wszystkich domów do obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej. W związku z powyższem zagadnieniem ma się zawiązać specjalna sekcja w łonie organizacji architektów, która zajmie się tym problemem z punktu widzenia fachowego.

Plan podziału na strefy kredytowania we Lwowie.

Na wystawie budowlano-mieszkaniowej B.G.K. w Kole Warszawa, wystawiono plan Warszawy z po-

działem regjonalnym, również plan z podziałem na strefy kredytowania. Interesowałyby nas bardzo — podobne plany, Krakowa — Katowic, Lwowa i innych większych miast.

Opłaty za ubezpieczenia pracowników umysłowych na wypadek bezrobocia.

Od 1 czerwca 1935 wynosić będą opłaty w ubezpieczeniu na wypadek braku pracy pracowników umysłowych 2% — a nie jak dotychczas 2.8%, z tem, że najwyższa granica uposażenia do którego składkę w wysokości 2% się opłaca jest zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dn. 27. XII. 1933 kwota 725 zł. miesięcznie.

Przy wyposażeniu przekraczającem 725.— zł. mies. obowiązuje dopłata od różnicy między faktycznie pobieranem wynagrodzeniem a kwotą 725.— zł. w wysokości 3/5 składki, z tem, że dopłata ta ulegnie obniżeniu do 1.2%

Przy obliczaniu zaokrągla się pobierane kwoty do całego złotego.

Zgodnie z rozporządzeniem p. Prezydenta Rzplite., o ubezpieczeniu pracowników noweli z 22.III. 934. przedstawia się podział wysokości składek i podział między pracodawcami a pracownikami następująco:

1) za obowiązkowo ubezpieczonych, nie otrzymujących żadnego wynagrodzenia lub wynagrodzenie nie wyższe, niż 60 zł.— miesięcznie — składkę opłaca w całości pracodawca;

2) gdy pracownik otrzymuje wynagrodzenie w granicach sześćdziesiąt złotych do czterystu złotych miesięcznie, pracodawca płaci trzy piąte (1.2%), zaś pracownik dwie piąte składki (0.8%);

3) gdy pracownik otrzymuje wynagrodzenie ponad czterysta złotych do ośmiuset złotych miesięcznie, pracodawca i ubezpieczony płacą po połowie składki, tj. po 1%;

4) gdy pracownik otrzymuje wynagrodzenie ponad osiemset złotych miesięcznie, pracodawca płaci dwie piąte (0.8%), pracownik zaś trzy piąte (1.2%).

5) pracownicy, których wynagrodzenie przekracza kwotę 725.— złotych miesięcznie, opłacają ponadto trzy piąte składki (1.2%), od kwoty rzeczywiście otrzymanego wynagrodzenia, podlegającej zaliczeniu do ubezpieczenia, pomniejszonej o złotych siedmset dwadzieścia pięć. Pracodawcy w tej opłacie udziału nie biorą.

Przy wymiarze składki nie uwzględnia się kwoty 5-ciu groszy włącznie, kwoty ponad 5 groszy zaokrągla się w górę do najbliższej dziesiątki; gdy obydwie części składki t.j. część pracodawcy i ubezpieczonego, kończą się na miejscu jednostek groszy cyfrą pięć, część składki pracodawcy zaokrągla się do najbliższej dziesiątki w górę, część zaś pracownika do najbliższej dziesiątki w dół.

Komunikaty

W Warszawie powstało „Stowarzyszenie Budowniczych“ którego działalność rozciąga się na miasto Warszawę i Województwo Warszawskie.

Związek nasz po otrzymaniu zawiadomienia o powstaniu Stowarzyszenia, nawiązał silny kontakt z nowem tem Stowarzyszeniem, celem pozyskania go do wspólnej naszej akcji, dla wspólnych naszych dążeń. W tym celu odbyła się 16 czerwcn br. w Warszawie wspólna konferencja Prezydjum Stowarzyszenia Budowniczych w Warszawie w osobach pp. prezesa Ostermana, sekretarza Bubca i zastępcy sekretarza z naszymi delegatami.

Parugodzinne rozmowy przyczyniły się do wyjaśnienia dużo kwestji i spraw i doprowadziły w końcu do pozytywnego rezultatu, że delegaci Stowarzyszenia Budowniczych w Warszawie uznają cele i zadania naszego Związku i zasadniczo godzą się na przystąpienie do Związku Stowarzyszeń Samodzielnych Budowniczych i Kierowników Budowy. W tej sprawie musi jeszcze zapaść formalna decyzja Zarządu Stowarzyszenia. ■

Z działalności Związku Stowarzyszeń Samodzielnych Budowniczych i Kierowników Budowy.

Dnia 14 czerwca br. odbyło się w Krakowie w lokalu Związku Budowniczych i Kierowników Budowy przy ul Straszewskiego 28 posiedzenie Zarządu Związku Stowarzyszeń Samodzielnych Budowniczych i Kierowników Budowy.

W posiedzeniu wzięli udział pp. prezes inż. J. Widuch, arch. W. Stupnicki, inż. T. Gliński, arch. K. Brzeziński, inż. W. Kleinberger, arch. Warth, arch. P. Tarnawiecki, inż. K. Stroka i dyr. L. Kuntze.

Po zagajeniu posiedzenia przez prezesa i powitaniu obecnych, a w szczególności p. prezesa arch. Tarnawieckiego, który nie szczędząc trudów i kosztów przybył ze Lwowa na posiedzenie Zarządu, przedstawił dyr, Kuntze sprawę „Zrzeszenia Przedsiębiorców Budowlanych“ od dnia 10 kwietnia br. t. j. od dnia pobytu delegacji Związku Stowarzyszeń Samodzielnych Budowniczych i Kierowników Budowy w Warszawie, o czem wszyscy członkowie zostali poinformowani komunikatem ogłoszonym w Nr. 4—5 „Budowniczego“.

Obecnie sprawa „Zrzeszenia Przedsiębiorców Budowlanych" dojrzała już tak daleko, że Min. Przemysłu i Handlu uzgodniło już statut Zrzeszenia, wobec czego należy się zastanowić nad akcją, celem zawiązania tego Zrzeszenia i następnie uzyskania od Min. Przemysłu i Handlu przymusowości należenia do tego Zrzeszenia wszystkich przedsiębiorców budowlanych na obszarze Państwa. W tej sprawie odbędzie się 16 czerwca br. wspólna konferencja w Warszawie. Nasz Związek jest jednym z współautorów statutu „Zrzeszenia Przedsiębiorców, Budowlanych", ponadto sprawa tego Zrzeszenia żywo interesuje członków naszych Stowarzyszeń, będących również przedsiębiorcami budowlanymi, wobec czego uważa Prezydjum naszego Związku za wskazane, by Związek przez swych delegatów wziął udział w tej wspólnej konferencji.

W dyskusji, która się następnie rozwinęła, a w której wzięli udział wszyscy obecni, wszyscy mówcy oświadczyli zgodnie. że wprawdzie „Zrzeszenie Przedsiębiorców Budowlanych" nie jest niezbędnie konieczne dla budowniczych, a przymusowość, jak również różne zastrzeżenia co do członków itd. w żadnym razie nie zastąpią koncesjonowania, to jednakowoż z uwagi na to, że utworzenie takiego Zrzeszenia jest nowelą do ustawy przemysłowej przewidziane i wskazane, z drugiej strony lepiej jest, by Związek nasz ze względu na niektórych swych członków mógł również zabierać głos w tej sprawie i w ten sposób pośrednio chronić interesa tych członków, uchwalono jednogłośnie wziąć udział w zapowiedzianej konferencji w osobach pp.: inż. Widucha, arch. Stupnickiego, arch. Tarnawieckiego, inż, Turzańskiego i dyr. Kuntzego.

Jako następny punkt porządku dziennego porusza prezes inż. Widuch sprawę wydawnictwa naszego „Budowniczy". Przedstawia zły stan finansów, z drugiej znowu strony dodatnie skutki wydawania „Budowniczego" i apeluje do członków, by starali się poprzeć nasze wydawnictwo przez nadsyłanie artykułów, notatek itp. jak również ogłoszeń.

W końcu zdał prezes sprawozdanie z dotychczasowej działalności Prezydjum Związku. I tak wziął prezes inż. Widuch i dyr. Kuntze udział w posiedzeniu Stowarzyszenia Kierowników Budowy Zagłębia Dąbrowskiego w Sosnowcu, gdzie przedstawiono członkom dotychczasową działalność Związku, oraz plany i zamierzenia Związku na przyszłość, jak również sprawę „Zrzeszenia Przedsiębiorców Budowlanych".

Pan dyr. Kuntze zawiadamia o powstaniu Stowarzyszenia Budowniczych w Warszawie i o otrzymaniu pisma z tego Stowarzyszenia o współpracę w sprawach zawodowych.

Związek nasz, dążąc do zjednoczenia wszystkich Stowarzyszeń w jeden Związek, wystosował obszerne pismo do Stowarzyszenia Budowniczych w Warszawie i w odpowiedzi na pismo do Stowarzyszenia warszawskiego przedstawił stan prac Związku i wyraził gotowość współpracy, a korzystając z bytności naszych delegatów w Warszawie, zaprosił warszawskie Stowarzyszenie na wspólną konferencję by omówić bliżej możność zbliżenia się i współpracy.

Prezes p. arch. Stupnicki wspomina o wszczęciu kroków w sprawie porozumienia się z architektami, którzy właściwie są również kierownikami budowy. ■

Delegacja Związku Stowarzyszeń Samodzielnych Budowniczych i Kierowników Budowy w Warszawie.

W dniu 16 czerwca 1935 r. bawiła w Warszawie delegacja Związku Stowarzyszeń Samodzielnych Budowniczych i Kierowników Budowy, w osobach pp.: inż. J, Widucha, inż. E. Turzańskiego, arch. W Stupnickiego, arch. P. Tarnawieckiego i dyr. L. Kuntzego, która odbyła konferencję w Stowarzyszeniu Zawodowem Przemysłowców Budowlanych w sprawie ostatecznych pociągnięć odnośnie Zrzeszenia Przedsiębiorców Budowlanych.

W konferencji tej oprócz warszawskich członków w osobach prezesa inż. Pronaszki, inż. Oppmana, inż. Lufta, inż. Zaleskiego i dyr. Martensa wzięli udział delegaci z Poznania p. budowniczy Wegner, z Lublina p. inż. Papieski i z Sosnowca p. inż. Filipczyński.

Prezes Pronaszko przedstawił stan prac, oraz jakie stanowisko w sprawie przymusowości Zrzeszenia Przedsiębiorców Budowlanych zajmuje Ministerstwo Przemysłu i Handlu, następnie jakie dalsze kroki muszą być poczynione, by Zrzeszenie uzyskało przymusowość i jak najprędzej mogło wejść w życie.

Po dyskusji i wyjaśnieniach uzgodniono, że Stowarzyszenie Zawodowe Przemysłowców Budowlanych w Warszawie roześle statut wraz z odpowiedniemi arkuszami poszczególnym organizacjom, i te zajmą się zbieraniem na tych arkuszach wśród swoich członków podpisów przedsiębiorców budowlanych, jako założycieli Zrzeszenia. Następnie stwierdzą Stowarzyszenia, że dany podpis jest autentyczny i że dana firma jest rzeczywiście przedsiębiorcą budowlanym. Tak zebrane podpisy na tych arkuszach będą przesłane następnie do Warszawy, która złoży odpowiednie podanie do Ministerstwa Przemysłu i Handlu.

W tej sprawie otrzymają Stowarzyszenia w swoim czasie wyczerpujące wyjaśnienia.

Cennik

materjałów budowlanych z dnia 1. lipca 1935 r.

Średnie ceny targowe (orjentacyjne).

OBJAŚNIENIA: (o ile są podane osobno przy odnośnym artykule). Ceny podane są loco skład. Ceny liczone wraz z dostawą na budowę = n. b. Ceny liczone loco stacja załadowcza = l. st. z. Wagon liczony = 10.000 kg.

Poz.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	CENA Katowice na składzie lub wag.		CENA Lwów
			— do —		
1	Cegła dęta	1000 szt.			55·—
2	„ trocinówka	„			
3	„ zwyczajna palona .	„	24·—	30·—	45·—
4	„ ostro palona . . .	„	33·—	38·—	
5	„ sort oblicówka . .	„	64·—	80·—	
6	„ twardo palona . . .	„			
7	„ wytrz. ciśn. . . .	„			
8	„ 250 kg/cm . , . .	„	40·—	45·—	
9	„ pustakowa	„	32·—	38·—	
10	„ pustakowa porow. .	„	50·—	60·—	
11	„ sufit. 25 × 15 × 10 (Klein	„	60·—	68·—	
12	„ sufit. 25 × 35 × 15 (Akerman) . . .	„	165·—	200·—	
13	„ szamotowa kraj, 32/33 SK	„	100·—		
14	Piasek rzeczny . . . n. b.	„	6·—	7·—	
15	„ kopalny	1 m³	3·50	4·—	3·20
16	Żwir rzeczny	1 tona	6·—	7·—	1 m³ 14·—
17	„ tłuczony	1 m³			7·50
18	Żużel wysokopiec. łam.				
19	a) podkład	1 tona	3·50	4·—	
20	b) szuter	„	5.—	7·—	
21	c) grysik	„	6·—	7·—	
22	d) piasek żużlowy . . .	„	5·50	6·—	
23	Wapno palone zależnie od jakości	1000 kg.	16·—	20·—	32·—
24	Wapno palone . . . n. b.	wagon			310 —
25	„ gaszone . . n. b.	1 m³	15·—	18·—	22·—
26	Gips murarski we work.	100 kg			4·80
27	„ sztukator				
28	a) harceński . . .	„			
29	b) alabaster kraj. .	„	22·—		
30	Cement w work. . . n. b.	„	4·—	5·—	3·—
31	Maty trzcinowe	1 m²	0·10	0·12	0·08
32	Gwoździe sufit 25×25	1 kg	0·90	1·10	1·—
33	Drut do trzcin. żarzony	„	0·80		0·80
34	„ żelazny 5 i 6 mm. w kręgach nieżarz.	100 kg	50·—		
35	Płytki kamionk.	1 m²	18·—		18·—
36	„ terrazowe	„			8·—
37	„ okładzinowe glaz. .	„	13·—	17·—	16—22
38	Dreny (sączki) 2 cal. . .	1000 Szt.	45·—	60·—	
39	„ „ 3 „ . .	„	100·—	105·—	
40	„ „ 4 „ . .	„	175·—	180·—	
41	Rury kamionk. 100 mm.	1 m b.	4·50	5·—	8·45
42	„ „ 150 „	„	6·50	7·50	12·70
43	„ „ 200 „	„	9·50	10·75	17·85
44	Zaprawa zasad „Terra-bona	100 kg	9·—	12·—	7—11
45	Asfaltowa papa izolac. . .	1 m²	1·10	1·20	0·90
46	Rury bet. (/) 15 cm. n. b.	1 m b.	1·80	2·15	1·10
47	„ „ „ 20 „ „ „	„	2·—	2·50	1·80
48	„ „ „ 30 „ „ „	„	3·—	3·25	2·80
49	„ „ „ 40 „ „ „	„			4·10
50	„ żel. lane asfaltow.	1 kg	0·45		
51	„ ołowiane	„	1·35		
	Do robót ciesielskich				
52	Belki sosn. ciosane . . .	1 m³			
53	$^{10}/_{10}$—$^{16}/_{18}$ — 3 — 5 m. dł.	„	50.—		27·50
	6 „ „	„	55·—		33·—
54	$^{16}/_{16}$—$^{16}/_{18}$ — 7 — 8 „ „	„			40·—
55	/„ „ — 9 — 12 m dł.	„			44·—
56	$^{18}/_{21}$—$^{21}/_{24}$ „ „ „				42·—

Poz.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	CENA Katowice na składzie lub wag.		CENA Lwów
57	Deski podł. na pióro i wpust $^{5}/_{4}$	1 m²			2·10
58	Deski sos 19 — 26 mm.	1 m³	38·—	40·—	36·—
59	„ „ bud. 33—80 „	„	50·—	62·—	39·—
60	„ „ stolarskie nieob-rzyn. I i II kl.	„			80·—
61	Deski smerek. obrzyn. I i II. kl.	„			80·—
62	Deszczułki dębowe I kl	„	5·50	6·—	5·50
63	„ parkiet. II „	„	4·50	5·—	4·50
64	„ „ III „	„			3·50
	Żelazo i okucie				
65	Żelazo do bet. okrągłe . .	100 kg			33·—
66	„ „ „ składow. .	„			
67	„ w kręg.	„	310·—		38·—
68	„ profil. cena zas. do Nr. 24 skład . . .	1 tona	320·—		
69	Ponad Nr. 24 skład. . . .	„	380·—		
70	Walcówka w wiązkach cena zas.	„	—·—		
71	Bednarka	„	380·—		
72	Gwoździe	100 kg	50·—	70·—	50·—
	Do robót zduńskich				
73	Kafle kolor kraj. ciemn.	1 szt.			0·55—·65
74	„ „ „ jasne	„			0·70—·90
75	„ „ „ kuch.	„			0·70
76	„ I kl. białe polerow.	„			
77	„ szmelcowe	„	—·—		
78	Kwadratele	„			
79	Narożniki	„	50% droż. od kafli		
80	Cegła szamot. kraj. . . .	„			—·14
81	Drzwi paleniskowe . . .	„			
82	„ lane niklow. , . .	garnitur			5·50
83	Drzwiczki hermet. pal. , .	„			11·—
84	Drzwiczki żelazne. . , .	„			5·50
85	„ niklowe . . .	„			8·50
86	1 ruszt. lany	15/21 szt			0·80
87	Płyty kuchenne . . , .	100 kg			—
88	Pieczarnik zwykły . . .	1 szt.			7·50
89	„ lepszy	„			8·50
90	Kociołek z blachy z frontem miedzianym . . .	„			7·50
91	Futerał . . . . , . . .	„			1·— 6·—
92	Opaski kuchenne kute . .	„			—
93	Lufcik kuchenny	„			0·50—1·—
94	Rura dymowa z kolan. . .	„			3·50
95	Wentylator żaluzjowy . .	15/15			2·50
96	„ „ . .	15/30			3·25
97	Garnitur paleniskowy . .	„			7·50
98	Drzwiczki kuch. lane . .	„			2·50
99	1 wycior komin pojed. . .				2·20
100	„ „ „ podw. . .				2·50
	Do robót szklarskich				
101	Szyby do 2 mm. $^{4}/_{4}$ III . .	1 m²	2·30		3·—
102	„ „ 3 „	„	7·50	8·—	7—10
103	„ „ 4 „	„			12·15
104	Ornamentowe				10·—
105	(w wielkości 50/150 wraz z oszkleniem liczone w świetle futryny zwykłe 2 m²				3·50
106	Prążkowane 6 mm. . . .				12—16
107	(wraz oszklenie świetlni dachowych w żelazie i tp. osobna dopłata)				13—16

Poz.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	CENA Katowice na składzie lub wag		CENA Lwów
	Materjały dekarskie				
108	Blacha pocynkowana . .				0·83
109	„ cynkowa	1 kg	1·90		
110	Papa Nr. 200	7 m²	2·50	3·—	3·60
111	„ „ 150	„	3·—	3·50	4·50
112	„ „ 125	„	3·50	4·50	10 m² 6·65
113	„ „ 100	„	4·25	4·80	7·25
114	„ „ 80	„	5·—	6·—	8·60
115	Dachówka karpiórka 1 kl. .	1000 szt.			
116	„ kliny	1 szt.			
117	Gąsior dachówk. masz. . .	„			
118	Gwóździe papowe . . .	1 kg	0·90 —	1·05	
119	Dachówka cement. 22 szt.				
120	na 1 m²	1000 szt.	135·—		
121	Gasior cementowy . . .	1 szt.	0·90	1·10	

Poz.	Wyszczególnienie	Jednostka miary	CENA Katowice na składzie lub wag		CENA Lwów
	Materjały różne				
122	Smoła gaz. preparow. . .	100 kg	18·—	19·—	
123	Asfalt kraj. (sztuczny) . .	„			
124	Gudron krajowy	„			
125	Lepnik krajowy	„	17·50	21·—	24·—
126	Karbolineum	„	25·—	30·—	
127	Kit do papy	„			
128	„ „ rur i muf	„	35·—		
129	Kreda szlamowa	1 kg	0·08		
130	Klej stolarski	„	1·75		0·07
131	Wodochron	100 kg	120·—		
132	„ D.	„	100·—		
133	Szczelnit	„	340·—		
134	„ PS.	„	260·—		

Współpraca Kolegów
podstawą
rozwoju pisma

Ogłoszenia i abonament
przyjmuje
każde biuro ogłoszeń

CENY OGŁOSZEŃ:

po tekście 1 mm szpalta . . . . . . —·15 gr.
pół stronicy . . . . 30·— zł.
cała stronica . . . . 60·— „
W tekście ogłoszenia droższe o 50 proc.

na stronie tytułowej ogłoszenia droższe o 100%. Adresy firm 1·— złoty. — Członkowie Związku Stowarzyszeń Samodzielnych Budowniczych i Kierowników Budowy mają 50% opustu.

Omyłki które nie zmieniają treści ogłoszenia, nie zobowiązują Administrację do powtórzenia.
Nie przyjmujemy odpowiedzialności za zniszczenie klisz.

Nakładem Związku Stowarzyszeń Samodzielnych Budowniczych i Kierowników Budowy Rzeczypospolitej Polskiej Z. z. w Katowicach

REDAKCJA BUDOWNICZEGO
Inż. archit. JÓZEF THORN
Lwów, ul. Sykstuska 38 — Telefon 205-43

Odbito w drukarni Kupieckiej, Lwów, Pasaż Hausmana 5 — Telefon Nr. 234-62

Najtańszym
Najtrwalszym
Najozdobniejszym
materjałem do pokrycia dachów jest

DACHÓWKA

wyrobu

Płaszowskiej Fabryki Dachówek

i Cegieł Spółka Akcyjna w Krakowie

Biuro w Krakowie, Lunajewskiego 6. Telefony: 103-64, 120-27

Wapienniki
i Kamieniołomy

LIBAN i EHRENPREIS

Spółka Akcyjna

w Krakowie XXII Tel. 100-75

Polecają:

WAPNO skaliste dla celów budowlanych i przemysłowych. **MIAŁ** wapienny dla celów nawozowych. **SZUTER** drogowy i betonowy.

Roboty podziemne

poleca

FIRMA BUDOWLANA

Bracia Kosz

Katowice - Dąb

Tel. 224-85

FARBY fasadowe, lakiery rdzochronne, wodoodporne do pieców, wytrzymałe na wysoką temperaturę, oraz wszelkie inne materjały budowlane poleca firma

JUDA, Kraków XXII

Kawaleryjska 29.

Telefon 159-79

L. IWANKIEWICZ

Wytwórnia pieców i kuchen kuchennych, oddział sprzedaży

Lwów, Gródecka 33 — Tel. 212-56.

Kafle, piece i kuchnie — Ceramika ozdobn. — Garncarstwo. Stawianie nowych pieców i kuchen jakoteż przeróbki tychże, oraz wszelkie naprawy.